

Povolování kácení dřevin v souvislosti se záměrem, pro který je zvláštním právním předpisem stanoven účel vyvlastnění

Jitka Jelínková

Dne 1. 4. 2019 nabyla účinnosti vyhláška č. 86/2019 Sb., kterou se mění vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění vyhlášky č. 222/2014 Sb. Hlavním důvodem novely vyhlášky bylo zohlednit změnu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále též „ZOPK“), provedenou spolu s velkou novelou stavebního zákona zákonem č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018, a sice nový odst. 6 § 8 upravující závazná stanoviska orgánů ochrany přírody ke kácení dřevin pro účely stavebních záměrů⁷.

Vyhláška č. 86/2019 Sb.

Náležitosti žádosti o povolení kácení dřevin a žádosti o závazné stanovisko ke kácení dřevin

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolání jejich kácení, nebyla novelizována zároveň s uzákoněním závazných stanovisek orgánů ochrany přírody ke kácení pro účely stavebních záměrů a až do aktuální novely č. 86/2019 Sb. stanovovala pouze náležitosti žádosti o povolení ke kácení dřevin (§ 8 odst. 1 zákona), tj. klasicky správním rozhodnutím orgánu ochrany přírody. Proto v období do novely vyhlášky bylo nutné vycházet z výkladu Ministerstva životního prostředí, podle nějž žádost o závazné stanovisko OOP podle § 8 odst. 6 ZOPK musela splňovat náležitosti žádosti o povolení kácení dřevin vyplývající z § 4 odst. 1 vyhlášky č. 189/2013 Sb.¹

Změna formy, kterou orgán ochrany přírody aprobuje kácení pro účely stavebních záměrů projednávaných v územním řízení nebo společném územním a stavebním řízení (příp. i se zakomponovaným posouzením vlivů na životní prostředí), tj. změna ze samostatného rozhodování orgánu ochrany přírody na závazné stanovisko OOP, s sebou nutně přinesla změnu fáze, ve které je třeba řešit otázku kácení dřevin (a náhradní výsadby). To v některých případech působilo problémy, pokud jde o požadavek

Novela vyhlášky upravila případy, kdy závazné stanovisko podle § 8 odst. 6 ZOPK, případně též rozhodnutí o povolení kácení podle § 8 odst. 1, lze vydat, aniž by žadatel doložil vlastnické právo nebo uživatelský vztah k pozemku včetně souhlasu vlastníka pozemku s kácením. Jak správně aplikovat tuto výjimku zakotvenou pro případy žádosti o kácení dřevin v souvislosti se záměrem, pro který je zvláštním právním předpisem stanoven účel vyvlastnění (§ 4 odst. 1 písm. b) novelizované vyhlášky), není podle prvních zkušeností autorky článku orgánům ochrany přírody zdaleka jasné.

Vyhláška č. 189/2013 Sb.

vyhlášky č. 189/2013 Sb. podle § 4 odst. 1 písm. b) na „*doložení vlastnického práva, či nájemního nebo uživatelského vztahu žadatele k příslušným pozemkům, nelze-li je ověřit v katastru nemovitostí, včetně souhlasu vlastníka pozemku s kácením, není-li žadatelem vlastník pozemku*“. Žadatel o závazné stanovisko orgánu ochrany přírody podle § 8 odst. 6 nemusí být schopen ve fázi územního řízení tato práva k cizím pozemkům doložit (získat); v praxi jde především o požadavek souhlasu vlastníka pozemku. Případně vyvlastňovací řízení lze přitom zahájit až po vydání územního rozhodnutí.

Novela č. 86/2019 Sb. vyhlášky č. 189/2013 Sb. proto jednak doplnila návěť § 4 odst. 1 tak, že se vztahuje jak na žádost o povolení ke kácení dřevin (§ 8 odst. 1 zákona), tak na „*žádost o vydání závazného stanoviska ke kácení dřevin (§ 8 odst. 6 zákona)*“. Dále byl

v písm. b) vložen za stávající text (*doložení vlastnického práva či nájemního nebo uživatelského vztahu žadatele k příslušným pozemkům, nelze-li je ověřit v katastru nemovitostí, včetně písemného souhlasu vlastníka pozemku s kácením, není-li žadatelem vlastník pozemku*) text, který zní „*to neplatí pro žádost o povolení kácení dřevin nebo o závazné stanovisko ke kácení dřevin v souvislosti se záměrem, pro který je zvláštním právním předpisem stanoven účel vyvlastnění*“.

ke stavbě (zákon o vyvlastnění). Podle jeho § 3 odst. 1 platí, že vyvlastnění² je přípustné jen pro účel vyvlastnění stanovený zvláštním zákonem, a jen jestliže veřejný zájem na dosažení tohoto účelu převažuje nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného. Vyvlastnění není přípustné, je-li možno práva k pozemku nebo stavbě potřebná pro uskutečnění účelu vyvlastnění získat dohodou nebo jiným způsobem.

Účely vyvlastnění stanoví § 170 stavebního zákona a řada dalších zákonů, např. energetický zákon č. 458/2000 Sb (§ 3 odst. 2) či zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích (§ 17 odst. 2).

Vyhláška č. 189/2013 Sb.

Podle § 170 stavebního zákona platí, že práva k pozemkům a stavbám, potřebná pro uskutečnění staveb nebo jiných veřejně prospěšných opatření podle tohoto zákona, lze odejmout nebo omezit, jsou-li vymezena ve vydané územně plánovací dokumentaci a jde-li o a) veřejně prospěšnou stavbu³ dopravní a technické infrastruktury, včetně plochy nezbytné k zajištění její výstavby a řádného užívání pro stanovený účel, b) veřejně prospěšné opatření⁴, a to snižování ohrožení v území povodněmi a jinými přírodními katastrofami, zvyšování retenčních schopností území, založení prvků územního systému ekologické stability a ochranu archeologického dědictví, c) stavby a opatření k zajišťování obrany a bezpečnosti státu, d) asanaci (ozdravení) území.

Postup orgánu ochrany přírody při nedoložení souhlasu vlastníka pozemku s kácením

Požadavek na *doložení vlastnického práva či nájemního nebo uživatelského vztahu žadatele k příslušným pozemkům, nelze-li je ověřit v katastru nemovitostí, včetně písemného souhlasu vlastníka pozemku s kácením, není-li žadatelem vlastník pozemku* (v praxi leckdy redukováno na souhlas vlastníka pozemku), vychází z obecného občansko-právního pravidla, podle nějž jsou dřeviny součástí pozemku⁵, a tedy kácení dřevin je zároveň zášahem do vlastnického práva k danému pozemku.

Doložení náležitostí podle § 4 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 189/2013 Sb. k žádosti o povolení ke kácení nebo žádosti o závazné stanovisko OOP ke kácení je třeba chápat jako pravidlo. Žádá-li žadatel, aniž by doložil standardní náležitosti žádosti (své vlastnické právo, resp. svůj uživatelský vztah k pozemku a souhlas vlastníka pozemku s kácením), musí orgán ochrany přírody ověřit, zda se jedná o vadu žádosti, anebo o případ, kdy jsou splněny podmínky pro uplatnění výjimky z povinnosti doložit tyto náležitosti, tj. zda jde o žádost

o povolení kácení dřevin nebo o závazné stanovisko ke kácení dřevin v souvislosti se záměrem, pro který je zvláštním právním předpisem stanoven účel vyvlastnění. Orgán ochrany přírody bude postupovat v součinnosti s příslušným stavebním úřadem a žadatelem. Rozhodné skutečnosti musí být popsány v odůvodnění rozhodnutí o povolení kácení podle § 8 odst. 1 ZOPK nebo v odůvodnění závazného stanoviska ke kácení podle § 8 odst. 6 ZOPK ve spojení s § 149 odst. 2 správního řádu a doloženy podklady ve spisu.

Vlastník pozemku jako účastník řízení o povolení kácení

Výjimka z povinnosti žadatele doložit (ne zcela přesně řečeno) „souhlas vlastníka pozemku s kácením“ byla přijata, nejen pokud jde o žádost o závazné stanovisko OOP ke kácení pro účely stavebního záměru podle § 8 odst. 6 ZOPK, ale i pro klasická řízení o žádosti o povolení kácení rozhodnutím OOP podle § 8 odst. 1 ZOPK. Zejména v těchto případech musí orgány ochrany přírody dbát na práva vlastníka (vlastníků) pozemků s dřevinami, které podle žádosti mají být káceny. Vlastník pozemku je nepochybně účastníkem řízení o žádosti toho, kdo hodlá kácet dřeviny v souvislosti se záměrem, pro který je zvláštním právním předpisem stanoven účel vyvlastnění. Žadatel je tzv. hlavním účastníkem řízení podle § 27 odst. 1 písm. a) správního řádu, vlastník pozemku s dřevinami tzv. vedlejším účastníkem podle § 27 odst. 2 správního řádu; kácením dřevin a případnou realizací náhradní výsadby (též) na svém pozemku (zde srov. též § 9 odst. 2 ZOPK) bude nepochybně přímo dotčen ve svých právech.

Vyhláška č. 189/2013 Sb.

Pokud bude vlastník pozemku s dřevinami jako účastník řízení uplatňovat návrhy a námítky veřejnoprávní povahy v rozsahu působnosti orgánu ochrany přírody, tj. týkající se vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin, existence či neexistence závažných důvodů pro povolení kácení, uložení náhradní výsadby přiměřené ke kompenzaci ekologické újmy, která vznikne pokácením dřevin, OOP je samozřejmě věcně vypořádá. Orgán ochrany přírody však nemůže řešit případnou nespokojenost vlastníka dřevin se samotnou existencí nové právní úpravy, tj. skutečností, že rozhodnutí o povolení kácení dřevin nebo závazné stanovisko ke kácení lze za splnění podmínek „existence účelu vyvlastnění“ pro daný záměr vydat případně i proti vůli vlastníka pozemku.

Nutnost získání soukromoprávního titulu před zahájením kácení

Právní řád je celek, a proto by si žadatel o povolení kácení dřevin i vlastník pozemku s dřevinami

měli být vědomi, že ani po nabytí právní moci povolení ke kácení⁶ a splnění případných omezujících podmínek ve výrokové části rozhodnutí OOP („právo kácet lze vykonat až po získání práva stavět“, „jen v době vegetačního klidu“ apod.) nelze legálně kácet, dokud žadatel nezíská rovněž soukromoprávní titul. Tím může být v zásadě dohoda s vlastníkem pozemku, příp. rozhodnutí o vyvlastnění. S ohledem na principy dobré správy by bylo vhodné, aby orgán ochrany přírody o této skutečnosti účastníky poučil „v závěru odůvodnění“ rozhodnutí o povolení kácení, již proto, že jde o novou právní úpravu a výjimku z obecného pravidla, že rozhodnutí o povolení kácení nelze vydat bez souhlasu vlastníka dřevin.

Vyhláška č. 189/2013 Sb.

Poznámky

¹ **Či. 8.2 Metodické instrukce odboru obecné ochrany přírody a krajiny a odboru legislativního MŽP k aplikaci § 8 a 9 ZOPK, Věstník MŽP 11/2017**

² **Vyvlastněním se podle § 2 písm. a) zákona o vyvlastnění rozumí odnětí nebo omezení vlastnického práva nebo práva odpovídajícího věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě pro dosažení účelu vyvlastnění stanoveného zvláštním zákonem.**

³ **Veřejně prospěšnou stavbou se podle § 2 odst. 1 písm. l) stavebního zákona rozumí stavba pro veřejnou infrastrukturu určená k rozvoji nebo ochraně území obce, kraje nebo státu, vymezená ve vydané územně plánovací dokumentaci.**

⁴ **Veřejně prospěšným opatřením se podle § 2 odst. 1 písm. m) stavebního zákona rozumí opatření nestavební povahy sloužící ke snižování ohrožení území a k rozvoji anebo k ochraně přírodního, kulturního a archeologického dědictví, vymezené ve vydané územně plánovací dokumentaci,**

⁵ **Součástí pozemku je rostlinstvo na něm vzešlé (§ 507 občanského zákoníku).**

⁶ **Tím spíše po získání závazného stanoviska ke kácení pro účely stavebního záměru podle § 8 odst. 6 ZOPK, neboť samo závazné stanovisko není ani veřejnoprávním titulem; tím je až územní rozhodnutí či společné povolení, ve kterém stavební úřad na základě závazného stanoviska OOP povolí kácení.**

⁷ **Viz JELÍNKOVÁ, J. Závazná stanoviska ke kácení dřevin pro účely stavebních záměrů. Ochrana přírody, 2018, roč. 73, č. 1, s. 14–17**